Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

6. listopadu 2018 *

„Kasační opravný prostředek – Státní podpory – Rozhodnutí, kterým se prohlašuje nemožnost navrácení státní podpory neslučitelné s vnitřním trhem – Rozhodnutí konstatující neexistenci státní podpory – Žaloby na neplatnost podané konkurenty příjemců státních podpor – Přípustnost – Nařizovací akt, který nevyžaduje přijetí prováděcích opatření – Bezprostřední dotčení – Pojem ‚absolutní nemožnost' navrácení státní podpory neslučitelné s vnitřním trhem – Pojem ‚státní podpora' – Pojmy ‚podnik' a ‚hospodářská činnost' "

Ve spojených věcech C-622/16 P až C-624/16 P,

jejichž předmětem jsou tři kasační opravné prostředky podle článku 56 statutu Soudního dvora Evropské unie podané dne 25. listopadu 2016,

Scuola Elementare Maria Montessori Srl, se sídlem v Římě (Itálie), zastoupená E. Gambarem a F. Mazzocchim, avvocati,

účastnice řízení podávající kasační opravný prostředek (navrhovatelka),

přičemž dalšími účastnicemi řízení jsou:

Evropská komise, zastoupená D. Grespanem a P. Stancanellim, jakož i F. Tomat, jako zmocněnci,

žalovaná v prvním stupni,

Italská republika, zastoupená G. Palmieri, jako zmocněnkyní, ve spolupráci s G. De Bellisem a S. Fiorentinem, avvocati dello Stato,

vedlejší účastnice v prvním stupni (C-622/16 P),

Evropská komise, zastoupená P. Stancanellim et D. Grespanem, jakož i F. Tomat, jako zmocněnci,

účastnice řízení podávající kasační opravný prostředek (navrhovatelka),

přičemž dalšími účastnicemi řízení jsou:

Scuola Elementare Maria Montessori Srl, se sídlem v Římě (Itálie), zastoupená E. Gambarem a F. Mazzocchim, avvocati,

žalobkyně v prvním stupni,

* Jednací jazyk: italština.

Italská republika, zastoupená G. Palmieri, jako zmocněnkyní, ve spolupráci s G. De Bellisem a S. Fiorentinoem, avvocati dello Stato,

vedlejší účastnice v prvním stupni (C-623/16 P),

a

Evropská komise, zastoupená P. Stancanellim et D. Grespanem, jakož i F. Tomat, jako zmocněnci,

účastnice řízení podávající kasační opravný prostředek (navrhovatelka),

přičemž dalšími účastníky řízení jsou:

Pietro Ferracci, s bydlištěm v San Cesareo (Itálie),

žalobce v prvním stupni,

Italská republika, zastoupená G. Palmieri, jako zmocněnkyní, ve spolupráci s G. De Bellisem a S. Fiorentinem, avvocati dello Stato,

vedlejší účastnice v prvním stupni (C-624/16 P),

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení K. Lenaerts, předseda, R. Silva de Lapuerta, místopředsedkyně, J.-C. Bonichot, A. Arabadžev, A. Prechal, T. von Danwitz (zpravodaj) a C. Toader, předsedové senátů, D. Šváby, M. Berger, C. G. Fernlund a C. Vajda, soudci,

generální advokát: M. Wathelet,

vedoucí soudní kanceláře: V. Giacobbo-Peyronnel, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 6. února 2018,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 11. dubna 2018,

vydává tento

Rozsudek

1 Svým kasačním opravným prostředkem ve věci C-622/16 P se společnost Scuola Elementare Maria Montessori Srl a svým kasačním opravným prostředkem ve věci C-623/16 P se Evropská komise domáhají zrušení rozsudku Tribunálu Evropské unie ze dne 15. září 2016, Scuola Elementare Maria Montessori v. Komise (T-220/13, nezveřejněný, EU:T:2016:484), kterým Tribunál zamítl jako neopodstatněnou žalobu podanou společností Scuola Elementare Maria Montessori, směřující ke zrušení rozhodnutí Komise 2013/284/EU ze dne 19. prosince 2012 o státní podpoře SA.20829 [C 26/2010, ex NN 43/2010 (ex CP 71/2006)] Režim týkající se osvobození od obecní daně z nemovitostí v případech nemovitostí užívaných nekomerčními subjekty ke zvláštním účelům, který Itálie uskutečnila (Úř. věst. 2013, L 166, s. 24, dále jen „sporné rozhodnutí“).

2 Svým kasačním opravným prostředkem ve věci C-624/16 P se Komise domáhá zrušení rozsudku Tribunálu ze dne 15. září 2016, Ferracci v. Komise (T-219/13, EU:T:2016:485), kterým Tribunál zamítl jako neopodstatněnou žalobu podanou P. Ferraccim směřující ke zrušení sporného rozhodnutí.

Právní rámec

3 Článek 1 písm. d) nařízení Rady (ES) č. 659/1999 ze dne 22. března 1999, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku [108 SFEU] (Úř. věst. 1999, L 83, s. 1; Zvl. vyd. 08/01, s. 339), definuje pojem „režim podpor“ jako „jakýkoliv akt, na jehož základě může být bez dalších prováděcích opatření poskytnuta jednotlivá podpora pro podniky definované aktem obecným nebo abstraktním způsobem, a dále akt, na jehož základě může být na neurčitou dobu nebo na neurčitou částku poskytnuta pro jeden nebo několik podniků podpora, která není spojena se zvláštním projektem“.

4 Článek 14 odst. 1 tohoto nařízení stanoví:

„Je-li v případech protiprávní podpory přijato záporné rozhodnutí, Komise rozhodne, že dotyčný členský stát učiní všechna nezbytná opatření, aby příjemce podporu navrátil (dále jen ‚rozhodnutí o navrácení‘). Komise nebude vyžadovat navrácení podpory, pokud by to bylo v rozporu s obecnými zásadami práva Společenství.“

Skutečnosti předcházející sporům

5 Skutečnosti předcházející sporům, jak vyplývají z bodů 1 až 20 rozsudku Tribunálu ze dne 15. září 2016, Scuola Elementare Maria Montessori v. Komise (T-220/13, nezveřejněný, EU:T:2016:484), a z rozsudku Tribunálu ze dne 15. září 2016, Ferracci v. Komise (T-219/13, EU:T:2016:485) (dále společně jako „napadené rozsudky“), lze pro potřeby tohoto řízení shrnout následovně.

6 Pietro Ferracci je majitelem turistického ubytovacího zařízení typu „Bed & Breakfast“, které čítá dva pokoje. Scuola Elementare Maria Montessori je soukromé vzdělávací zařízení. V průběhu let 2006 a 2007 podali ke Komisi stížnosti, v nichž tvrdili, že jednak změna působnosti vnitrostátního režimu týkajícího se Imposta comunale sugli immobili (obecní daň z nemovitosti, dále jen „ICI“), o níž bylo rozhodnuto Italskou republikou, a jednak čl. 149 odst. 4 Testo unico delle imposte sui redditi (konsolidované znění předpisů o dani z příjmů, dále jen „TUIR“) představují státní podpory neslučitelné s vnitřním trhem.

7 Změna působnosti ICI v podstatě směřovala k tomu, aby osvobození od této daně, z něhož měly od roku 1992 prospěch nekomerční subjekty, které v nemovitostech, jež vlastní, provozují výhradně sociální asistenci a zabezpečení nebo zdravotní, vzdělávací, ubytovací, kulturní, rekreační, sportovní a náboženské činnosti či bohoslužby, bylo rozšířeno rovněž na uvedené činnosti „bez ohledu na jejich případnou komerční povahu“. Článek 149 odst. 4 TUIR v podstatě stanovil, že církevní instituce uznané jako právnické osoby podle občanského práva a amatérské sportovní kluby nepodléhají kritériím stanoveným v uvedeném ustanovení pro všechny ostatní subjekty za účelem určení ztráty postavení nekomerčního subjektu.

8 Dne 12. října 2010 rozhodla Komise o zahájení formálního vyšetřovacího řízení ve smyslu čl. 108 odst. 2 SFEU, které se týkalo jednak osvobození od ICI a jednak čl. 149 odst. 4 TUIR.

9 Dne 15. února 2012 oznámily italské orgány Komisi záměr přijmout novou právní úpravu v oblasti obecní daně z nemovitosti a sdělily jí, že osvobození od ICI bude od 1. ledna 2012 nahrazeno osvobozením od daně stanoveným v novém režimu týkajícím se Imposta municipale unica (jednotná obecní daň, dále jen „IMU“). Tato nová právní úprava byla přijata dne 19. listopadu 2012.

10 Dne 19. prosince 2012 přijala Komise sporné rozhodnutí, v němž především konstatovala, že osvobození od daně poskytnuté v režimu ICI nekomerčním subjektům, které v nemovitostech, které vlastní, vykonávají specifické činnosti, představuje státní podporu neslučitelnou s vnitřním trhem, která byla protiprávně provedena Italskou republikou v rozporu s čl. 108 odst. 3 SFEU. Dále měla Komise za to, že vzhledem ke zvláštnostem projednávaného případu je absolutně nemožné, aby Italská

republika přistoupila k vymáhání navrácení protiprávních podpor, takže jej Komise ve sporném rozhodnutí nenařídila. Konečně měla Komise za to, že čl. 149 odst. 4 TUIR, ani osvobození od daně stanovené novým režimem IMU nepředstavují státní podporu ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU.

Žaloby podané k Tribunálu a napadené rozsudky

11 Návrhy došlými kanceláři Tribunálu dne 16. dubna 2013 podali P. Ferracci i Scuola Elementare Maria Montessori žalobu na neplatnost sporného rozhodnutí v rozsahu, v němž Komise v tomto rozhodnutí konstatovala, že je nemožné, aby italské orgány vymohly navrácení podpor považovaných za protiprávní a neslučitelné s vnitřním trhem (dále jen „první část sporného rozhodnutí“), že čl. 149 odst. 4 TUIR nepředstavuje státní podporu (dále jen „druhá část sporného rozhodnutí“) a že totéž platí pro nový režim IMU (dále jen „třetí část sporného rozhodnutí“).

12 Podáními došlými kanceláři Tribunálu dne 17. července 2013 vznesla Komise námitky nepřípustnosti, které Tribunál usneseními ze dne 29. října 2014 spojil s věcí samou.

13 V napadených rozsudcích Tribunál prohlásil obě žaloby za přípustné na základě čl. 263 čtvrtého pododstavce třetí části věty SFEU, když měl za to, že sporné rozhodnutí představuje nařizovací akt, který se bezprostředně dotýká P. Ferracciho i společnosti Scuola Elementare Maria Montessori a nevyžaduje přijetí prováděcích opatření vůči nim. Pokud jde o věc samou, Tribunál obě žaloby zamítl.

Řízení před Soudním dvorem a návrhová žádání účastníku řízení ve věci kasačního opravného prostředku

14 Ve svém kasačním opravném prostředku ve věci C-622/16 P společnost Scuola Elementare Maria Montessori navrhuje, aby Soudní dvůr:

– zrušil rozsudek Tribunálu ze dne 15. září 2016, Scuola Elementare Maria Montessori v. Komise (T-220/13, nezveřejněný, EU:T:2016:484), a v důsledku toho zrušil sporné rozhodnutí v rozsahu, v němž v něm Komise rozhodla, že nebude nařízeno navrácení podpory poskytnuté formou osvobození od ICI, a v němž měla za to, že opatření týkající se osvobození od IMU nespadají do působnosti čl. 107 odst. 1 SFEU;

– v každém případě zrušil části uvedeného rozsudku, na které se vztahují důvody projednávaného kasačního opravného prostředku, které Soudní dvůr shledá opodstatněnými a vyhoví jim, a

– uložil Komisi náhradu nákladů řízení v obou stupních.

15 Komise, podporovaná Italskou republikou, navrhuje, aby Soudní dvůr:

– zamítl kasační opravný prostředek v plném rozsahu a

– uložil navrhovatelce náhradu nákladů tohoto řízení, jakož i nákladů řízení v prvním stupni.

16 Ve svých kasačních opravných prostředcích C-623/16 P a C-624/16 P Komise, podporovaná Italskou republikou, navrhuje, aby Soudní dvůr:

– zrušil napadené rozsudky v rozsahu, v němž v nich Tribunál prohlásil, že žaloby jsou přípustné na základě čl. 263 čtvrtého pododstavce třetí části věty SFEU;

– prohlásil žaloby za nepřípustné na základě čl. 263 čtvrtého pododstavce druhé a třetí části věty SFEU, a v důsledku toho je odmítl v plném rozsahu a

– uložil P. Ferraccimu a společnosti Scuola Elementare Maria Montessori náhradu nákladů řízení vynaložených Komisí v řízení před Tribunálem i v tomto řízení.

17 Společnost Scuola Elementare Maria Montessori navrhuje, aby Soudní dvůr:

– zamítl kasační opravný prostředek podaný Komisí ve věci C-623/16 P a potvrdil rozsudek ze dne 15. září 2016, Scuola Elementare Maria Montessori v. Komise (T-220/13, nezveřejněný, EU:T:2016:484), v rozsahu, v němž jím Tribunál prohlásil za přípustnou žalobu, kterou podala proti spornému rozhodnutí a

– uložil Komisi náhradu nákladů tohoto řízení.

18 Rozhodnutím předsedy Soudního dvora ze dne 11. dubna 2017 byly věci C-622/16 P až C-624/16 P spojeny pro účely ústní části řízení i rozsudku.

Ke kasačním opravným prostředkům Komise ve věcech C-623/16 P a C-624/16 P

19 Na podporu svých kasačních opravných prostředků ve věcech C-623/16 P a C-624/16 P Komise, podporovaná Italskou republikou, uplatňuje jediný důvod, který se dělí na tři části, ve kterém tvrdí, že Tribunál nesprávně vyložil a použil každou ze tří kumulativních podmínek stanovených v čl. 263 čtvrtém pododstavci třetí části věty SFEU.

K první části

Argumentace účastníků řízení

20 Komise tvrdí, že kvalifikace sporného rozhodnutí jako nařizovacího aktu je stižena nesprávným právním posouzením. Zaprvé měl Tribunál údajně nesprávně za to, že jakýkoliv nelegislativní akt s obecnou působností je nutně nařizovacím aktem. Zadruhé Tribunál nařizovací povahu sporného rozhodnutí nesprávně vyvodil z obecné působnosti vnitrostátních opatření, která jsou předmětem tohoto rozhodnutí. Zatřetí v rozsahu, v němž se první část sporného rozhodnutí týká uzavřeného okruhu osob, nemohl mít Tribunál v žádném případě za to, že každá ze tří částí sporného rozhodnutí má obecnou působnost.

21 Společnost Scuola Elementare Maria Montessori tuto argumentaci zpochybňuje.

Závěry Soudního dvora

22 Zaprvé je třeba připomenout, že Lisabonskou smlouvou byla do čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU doplněna třetí část věty, která zmírnila podmínky přípustnosti žalob na neplatnost podaných fyzickými a právnickými osobami. Tato část věty, aniž váže přípustnost žalob na neplatnost podaných fyzickými a právnickými osobami na podmínku osobního dotčení, totiž umožňuje tento procesní prostředek v případě „právních aktů s obecnou působností [nařizovacích aktů]“, které nevyžadují přijetí prováděcích opatření a dotýkají se žalobce bezprostředně (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 3. října 2013, Inuit Tapiriit Kanatami a další v. Parlament a Rada, C-583/11 P, EU:C:2013:625, bod 57).

23 Co se týče pojmu „právní akty s obecnou působností [nařizovací akty]“, Soudní dvůr již rozhodl, že tento pojem má omezenější dosah než dosah pojmu „akty“ použitého v čl. 263 čtvrtém pododstavci první a druhé části věty SFEU a týká se aktů s obecnou působností, s výjimkou legislativních aktů (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 3. října 2013, Inuit Tapiriit Kanatami a další v. Parlament a Rada, C-583/11 P, EU:C:2013:625, body 58 až 61).

24 Jak v tomto ohledu uvedl generální advokát v bodě 26 svého stanoviska, výklad zastávaný Komisí, podle něhož existují takové nelegislativní akty s obecnou působností, jako je sporné rozhodnutí, které nespadají pod pojem „právní akt s obecnou působností [nařizovací akt]“ ve smyslu čl. 263 čtvrtého pododstavce třetí části věty SFEU, přijmout nelze. Tento výklad totiž nenachází žádné opodstatnění ve znění, historii vzniku nebo v účelu tohoto ustanovení.

25 Pokud jde nejprve o znění uvedeného ustanovení, toto ustanovení odkazuje obecně na „právní akty s obecnou působností [nařizovací akty]“ a neobsahuje žádný údaj, podle něhož by se tento odkaz vztahoval pouze na určité typy nebo podkategorie těchto aktů.

26 Pokud jde dále o historii vzniku tohoto ustanovení, z přípravných prací k čl. III-365 odst. 4 návrhu Smlouvy o Ústavě pro Evropu, jehož obsah byl převzat v totožném znění do čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU, vyplývá, že účelem doplnění třetí části věty do tohoto ustanovení bylo rozšířit podmínky přípustnosti žalob na neplatnost ve vztahu k fyzickým a právnickým osobám a že jedinými akty s obecnou působností, pro něž měl být restriktivní přístup zachován, byly legislativní akty [viz zejména Sekretariát Evropského konventu, Závěrečná zpráva pracovní skupiny zabývající se fungováním Soudního dvora ze dne 25. března 2003 (CONV 636/03, bod 22), a průvodní přípis prezídia Konventu ze dne 12. května 2003 (CONV 734/03, s. 20)].

27 Konečně pokud jde o cíl čl. 263 čtvrtého pododstavce třetí části věty SFEU, tento cíl spočívá, jak vyplývá z bodů 22, 23 a 26 tohoto rozsudku, ve zmírnění podmínek přípustnosti žalob na neplatnost podaných fyzickými a právnickými osobami proti všem aktům s obecnou působností, s výjimkou aktů, které mají legislativní povahu. Skutečnost, že by z oblasti působnosti tohoto ustanovení byly vyňaty některé typy nebo podkategorie nelegislativních aktů s obecnou působností, by přitom byla v rozporu s tímto cílem.

28 Je tedy třeba mít za to, že pojem „právní akty s obecnou působností [nařizovací akty]“ ve smyslu čl. 263 čtvrtého pododstavce třetí části věty SFEU se vztahuje na všechny nelegislativní akty s obecnou působností. Vzhledem k tomu, že sporné rozhodnutí nepředstavuje legislativní akt, se Tribunál nedopustil nesprávného právního posouzení, když se pro účely přezkumu nařizovací povahy tří částí tohoto rozhodnutí spokojil s posouzením, zda tyto tři části mají obecnou působnost.

29 V tomto ohledu je třeba zadruhé připomenout, že podle ustálené judikatury Soudního dvora platí, že akt má obecnou působnost, pokud se uplatňuje na objektivně určené situace a způsobuje právní následky vůči kategoriím osob pojímaných obecným a abstraktním způsobem (rozsudky ze dne 11. července 1968, Zuckerfabrik Watenstedt v. Rada, 6/68, EU:C:1968:43, s. 605; ze dne 15. ledna 2002, Libéros v. Komise, C-171/00 P, EU:C:2002:17, bod 28 a citovaná judikatura, jakož i ze dne 17. března 2011, AJD Tuna, C-221/09, EU:C:2011:153, bod 51 a citovaná judikatura).

30 Článek 1 písm. d) nařízení č. 659/1999 definuje pojem „režim podpor“ jako „jakýkoliv akt, na jehož základě může být bez dalších prováděcích opatření poskytnuta jednotlivá podpora pro podniky definované aktem obecným nebo abstraktním způsobem, a dále akt, na jehož základě může být na neurčitou dobu a/nebo na neurčitou částku poskytnuta pro jeden nebo několik podniků podpora, která není spojena se zvláštním projektem“.

31 Pokud jde o čl. 263 čtvrtý pododstavec druhou část věty SFEU, Soudní dvůr v oblasti státních podpor opakovaně rozhodl, že rozhodnutí Komise, jejichž cílem je povolit, nebo zakázat vnitrostátní režim, mají obecnou působnost. Tato obecná působnost vyplývá ze skutečnosti, že taková rozhodnutí se

uplatní na objektivně vymezené situace a mají právní účinky vůči určité kategorii osob vymezených obecně a abstraktně (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 22. prosince 2008, British Aggregates v. Komise, C-487/06 P, EU:C:2008:757, bod 31; ze dne 17. září 2009, Komise v. Koninklijke FrieslandCampina, C-519/07 P, EU:C:2009:556, bod 53 a citovaná judikatura, jakož i ze dne 28. června 2018, Lowell Financial Services v. Komise, C-219/16 P, nezveřejněný, EU:C:2018:508, bod 42 a citovaná judikatura).

32 Jak uvedl generální advokát v bodech 48 a 49 svého stanoviska, lze tuto judikaturu vztáhnout na čl. 263 čtvrtý pododstavec třetí část věty SFEU. Otázka, zda má, či nemá určitý akt obecnou působnost, se totiž týká jeho objektivních vlastností, které se nemohou měnit v závislosti na různých částech věty čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU. Výklad, podle něhož by akt mohl mít obecnou působnost v rámci čl. 263 čtvrtého pododstavce druhé části věty SFEU a zároveň tuto působnost postrádat v rámci čl. 263 čtvrtého pododstavce třetí části věty SFEU, by byl kromě toho v rozporu s cílem, který odůvodnil doplnění posledně uvedeného ustanovení, kterým je zmírnění podmínek přípustnosti žalob na neplatnost podaných fyzickými či právnickými osobami.

33 Tribunál se tedy nedopustil nesprávného právního posouzení, když měl za to, že druhá a třetí část sporného rozhodnutí mají obecnou působnost.

34 Pokud jde zatřetí o první část sporného rozhodnutí, je pravda, že podle ustálené judikatury Soudního dvora se příkaz k navrácení osobně dotýká příjemců dotčeného režimu podpor v rozsahu, v němž jsou od okamžiku přijetí takového příkazu vystaveni nebezpečí, že zvýhodnění, která získali, budou vymáhána zpět, a jsou tedy součástí omezeného okruhu (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 19. října 2000, Itálie a Sardegna Lines v. Komise, C-15/98 a C-105/99, EU:C:2000:570, body 33 až 35; ze dne 29. dubna 2004, Itálie v. Komise, C-298/00 P, EU:C:2004:240, bod 39, jakož i ze dne 9. června 2011, Comitato „Venezia vuole vivere“ a další v. Komise, C-71/09 P, C-73/09 P a C-76/09 P, EU:C:2011:368, bod 56).

35 Na rozdíl od toho, co tvrdí Komise, však z této judikatury nelze vyvodit, že první část sporného rozhodnutí postrádá obecnou působnost, a tudíž nařizovací povahu.

36 Z uvedené judikatury totiž vyplývá, že okolnost, že se tato část osobně dotýká omezeného okruhu příjemců dotčeného režimu podpor, nebrání tomu, aby se mělo za to, že uvedená část má obecnou působnost, pokud se uplatní na objektivně vymezené situace a má právní účinky vůči určitým kategoriím osob vymezených obecně a abstraktně.

37 Tak je tomu přitom v projednávaném případě.

38 Vzhledem k tomu, že Komise měla v první části sporného rozhodnutí za to, že není namístě nařizovat navrácení podpor poskytnutých na základě osvobození od ICI, a to i přes jejich protiprávní povahu a neslučitelnost s vnitřním trhem, totiž na základě tohoto rozhodnutí přetrvávají protisoutěžní účinky obecného a abstraktního opatření, které představuje toto osvobození od daně ve vztahu k neurčitému počtu konkurentů příjemců podpor přiznaných na základě tohoto opatření. Uvedené rozhodnutí se tudíž uplatní na objektivně vymezené situace a má právní účinky vůči určitým kategoriím osob vymezených obecně a abstraktně.

39 Z toho vyplývá, že Tribunál měl právem za to, že první část sporného rozhodnutí má obecnou působnost. První část jediného důvodu kasačních opravných prostředků Komise tudíž musí být zamítnuta.

Ke druhé části

Argumentace účastníků řízení

40 Komise tvrdí, že se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení, když bezprostřední dotčení P. Ferracciho a společnosti Scuola Elementare Maria Montessori vyvodil z pouhé skutečnosti, že by se posledně uvedené subjekty mohly potenciálně nacházet v konkurenčním vztahu s beneficienty dotčených vnitrostátních opatření. Přístup zastávaný Tribunálem podle ní není v souladu s přístupem zastávaným Soudním dvorem v rozsudcích ze dne 28. dubna 2015, T & L Sugars a Sidul Açúcares v. Komise (C-456/13 P, EU:C:2015:284), jakož i ze dne 17. září 2015, Confederazione Cooperative Italiane a další v. Anicav a další (C-455/13 P, C-457/13 P a C-460/13 P, nezveřejněný, EU:C:2015:616). Žalobce musí za účelem prokázání svého bezprostředního dotčení doložit, že zpochybněný akt má na jeho postavení dostatečně konkrétní účinky.

41 Společnost Scuola Elementare Maria Montessori tuto argumentaci zpochybňuje.

Závěry Soudního dvora

42 Podle ustálené judikatury Soudního dvora platí, že taková podmínka, která je stanovena v čl. 263 čtvrtém pododstavci SFEU – podle níž fyzická nebo právnická osoba musí být rozhodnutím, které je předmětem žaloby, dotčena bezprostředně – vyžaduje splnění dvou kumulativních kritérií, a sice že zpochybněné opatření jednak vyvolává bezprostřední účinky na právní postavení jednotlivce, a jednak neponechává žádnou posuzovací pravomoc adresátům pověřeným jeho provedením, přičemž toto provedení je čistě automatické povahy a vyplývá výlučně z unijní právní úpravy, aniž je třeba použít další zprostředkující předpisy (rozsudky ze dne 5. května 1998, Glencore Grain v. Komise, C-404/96 P, EU:C:1998:196, bod 41 a citovaná judikatura; ze dne 13. října 2011, Deutsche Post a Německo v. Komise, C-463/10 P a C-475/10 P, EU:C:2011:656, bod 66, jakož i usnesení ze dne 19. července 2017, Lysoform Dr. Hans Rosemann a Ecolab Deutschland v. ECHA, C-666/16 P, nezveřejněné, EU:C:2017:569, bod 42).

43 Pokud jde konkrétně o pravidla týkající se státních podpor, je třeba zdůraznit, že jejich cílem je ochrana hospodářské soutěže (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 15. června 2006, Air Liquide Industries Belgium, C-393/04 a C-41/05, EU:C:2006:403, bod 27 a citovaná judikatura, jakž i ze dne 17. července 2008, Essent Netwerk Noord a další, C-206/06, EU:C:2008:413, bod 60). V této oblasti tak skutečnost, že rozhodnutí Komise zachovává v plném rozsahu účinky vnitrostátních opatření, v souvislosti s nimiž stěžovatel ve stížnosti adresované tomuto orgánu uvedl, že nejsou slučitelná s tímto cílem a způsobují, že je v nevýhodném soutěžním postavení, umožňuje dospět k závěru, že tímto rozhodnutím je bezprostředně dotčeno jeho právní postavení, zvláště jeho právo vyplývající z ustanovení Smlouvy o FEU v oblasti státních podpor, aby v důsledku dotčených vnitrostátních opatření nebyla narušena hospodářská soutěž (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 28. ledna 1986, Cofaz a další v. Komise, 169/84, EU:C:1986:42, bod 30).

44 V projednávaném případě, pokud jde o první ze dvou kritérií uvedených v bodě 42 tohoto rozsudku, měl Tribunál v bodě 42 rozsudku ze dne 15. září 2016, Scuola Elementare Maria Montessori v. Komise (T-220/13, nezveřejněný, EU:T:2016:484) a v bodě 45 rozsudku ze dne 15. září 2016, Ferracci v. Komise (T-219/13, EU:T:2016:485) v podstatě za to, že toto kritérium je splněno vzhledem k tomu, že služby nabízené P. Ferraccim a společností Scuola Elementare Maria Montessori se podobají službám, které nabízejí beneficienti vnitrostátních opatření posuzovaných ve sporném rozhodnutí, a tudíž prvně uvedené subjekty „[mohou] […] udržovat konkurenční vztahy“ s těmito beneficienty vnitrostátních opatření.

45 Jak právem tvrdí Komise, tyto úvahy jsou stiženy nesprávným právním posouzením.

46 Ačkoli unijnímu soudu nepřísluší, aby se ve fázi přezkumu přípustnosti vyslovil s konečnou platností k existenci konkurenčních vztahů mezi žalobcem a beneficienty vnitrostátních opatření posuzovaných v takovém rozhodnutí Komise v oblasti státních podpor, jako je sporné rozhodnutí (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 28. ledna 1986, Cofaz a další v. Komise, 169/84, EU:C:1986:42, bod 28, jakož i ze dne 20. prosince 2017, Binca Seafoods v. Komise, C-268/16 P, EU:C:2017:1001, bod 59), nelze bezprostřední dotčení takového žalobce vyvozovat pouze z potenciality konkurenčního vztahu, jak byla konstatována v napadených rozsudcích.

47 Vzhledem k tomu, že podmínka týkající se bezprostředního dotčení vyžaduje, aby zpochybněný akt vyvolával bezprostřední účinky na právní postavení žalobce, totiž unijní soud musí ověřit, zda žalobce patřičným způsobem uvedl důvody, pro něž rozhodnutí Komise může způsobit, že se bude nacházet v nevýhodném soutěžním postavení, a tudíž vyvolat účinky na jeho právní postavení.

48 Je však třeba připomenout, že došlo-li v odůvodnění rozhodnutí Tribunálu k porušení unijního práva, avšak je patrné, že jeho výrok je opodstatněný z jiných právních důvodů, nemůže takové porušení vést ke zrušení tohoto rozhodnutí a je třeba nahradit odůvodnění (rozsudek ze dne 26. července 2017, Rada v. LTTE, C-599/14 P, EU:C:2017:583, bod 75 a judikatura).

49 O takový případ se jedná v projednávané věci.

50 Ze žalob podaných P. Ferraccim a společností Scuola Elementare Maria Montessori u Tribunálu totiž vyplývá, že posledně uvedené subjekty uváděly, přičemž předložily podpůrné důkazy a Komise jim v tomto ohledu neodporovala, že se jejich příslušná zařízení nacházejí v bezprostřední blízkosti církevních či duchovních institucí, které vykonávají činnosti podobné těm, které vykonávají tyto subjekty, a tedy působí na stejném trhu se službami a na stejném zeměpisném trhu. Vzhledem k tomu, že tyto instituce *a priori* splňovaly požadavky pro přiznání vnitrostátních opatření posuzovaných ve sporném rozhodnutí, je třeba mít za to, že P. Ferracci a společnost Scuola Elementare Maria Montessori relevantním způsobem odůvodnili, že sporné rozhodnutí může způsobit, že se budou nacházet v nevýhodném soutěžním postavení, a tudíž je tímto rozhodnutím bezprostředně dotčeno jejich právní postavení, konkrétně jejich právo, aby v důsledku dotčených opatření nebyla na tomto trhu narušena hospodářská soutěž.

51 Na rozdíl od toho, co tvrdí Komise, tento závěr nezpochybňují rozsudky ze dne 28. dubna 2015, T & L Sugars a Sidul Açúcares v. Komise (C-456/13 P, EU:C:2015:284), jakož i ze dne 17. září 2015, Confederazione Cooperative Italiane a další v. Anicav a další (C-455/13 P, C-457/13 P a C-460/13 P, nezveřejněný, EU:C:2015:616). Ačkoli Soudní dvůr v těchto rozsudcích rozhodl, že samotná skutečnost, že ustanovení přijatá v rámci společné zemědělské politiky způsobují, že se žalobce nachází v nevýhodném soutěžním postavení, neumožňuje sama o sobě dospět k závěru, že je právní postavení tohoto žalobce těmito ustanoveními dotčeno, nelze tuto judikaturu vztáhnout na žaloby podané konkurenty příjemců státních podpor.

52 Věci uvedené v předcházejícím bodě se totiž netýkaly pravidel týkajících se státních podpor, jejichž cílem je právě ochrana hospodářské soutěže, jak bylo připomenuto v bodě 43 tohoto rozsudku.

53 Žaloby P. Ferracciho a společnosti Scuola Elementare Maria Montessori tedy splňovaly první ze dvou kritérií uvedených v bodě 42 tohoto rozsudku.

54 Pokud jde o druhé z těchto kritérií, Tribunál měl v bodě 45 rozsudku ze dne 15. září 2016, Scuola Elementare Maria Montessori v. Komise (T-220/13, nezveřejněný, EU:T:2016:484) a v bodě 48 rozsudku ze dne 15. září 2016, Ferracci v. Komise (T-219/13, EU:T:2016:485), za to, že sporné rozhodnutí, co se týče jak jeho první části, tak jeho druhé a třetí části, vyvolává právní účinky čistě automaticky, pouze na základě unijní právní úpravy a bez použití dalších zprostředkujících předpisů.

Jak přitom generální advokát v podstatě uvedl v bodě 52 svého stanoviska, tyto úvahy, které Komise nezpochybňuje v rámci projednávaných kasačních opravných prostředků, nejsou stiženy žádným nesprávným právním posouzením.

55 Z toho vyplývá, že Tribunál měl právem za to, že P. Ferracci a společnost Scuola Elementare Maria Montessori byli sporným rozhodnutím bezprostředně dotčeni. Druhou část jediného důvodu kasačních opravných prostředků Komise je tedy třeba zamítnout.

Ke třetí části

Argumentace účastníků řízení

56 Komise tvrdí, že se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení, když měl za to, že vnitrostátní akty provádějící opatření, která jsou předmětem sporného rozhodnutí, nepředstavují vůči P. Ferraccimu a společnosti Scuola Elementare Maria Montessori prováděcí opatření. V tomto ohledu Tribunál neprávem odmítl její argument, podle něhož P. Ferracci a společnost Scuola Elementare Maria Montessori mohli požádat o přiznání výhodného daňového zacházení vyhrazeného jejich konkurentům a podat u vnitrostátního soudu žalobu proti odmítnutí správního orgánu, kdyby u této příležitosti zpochybnili platnost sporného rozhodnutí. Přístup zastávaný Tribunálem podle Komise není v souladu s judikaturou Soudního dvora rozvinutou od rozsudku ze dne 19. prosince 2013, Telefónica v. Komise (C-274/12 P, EU:C:2013:852).

57 Společnost Scuola Elementare Maria Montessori tuto argumentaci zpochybňuje.

Závěry Soudního dvora

58 Podle ustálené judikatury Soudního dvora platí, že výraz „nevyžadují přijetí prováděcích opatření“ ve smyslu čl. 263 čtvrtého pododstavce třetí části věty SFEU je nutno vykládat ve světle cíle tohoto ustanovení, kterým je, jak vyplývá z historie jeho vzniku, zabránit tomu, aby byl jednotlivec nejprve nucen právo porušit, aby se poté mohl obrátit na soud. Má-li nařizovací akt bezprostřední účinky na právní postavení fyzické či právnické osoby, aniž vyžaduje přijetí prováděcích opatření, hrozilo by přitom této osobě nebezpečí, že by se jí nedostalo účinné právní ochrany, pokud by za účelem zpochybnění legality tohoto nařizovacího aktu nedisponovala možností podat přímou žalobu k unijnímu soudu. V případě neexistence prováděcích opatření by totiž fyzická či právnická osoba, přestože je dotyčným aktem bezprostředně dotčena, byla schopna dosáhnout soudního přezkumu tohoto aktu až poté, co by ustanovení uvedeného aktu porušila a odvolala by se na protiprávnost těchto ustanovení v rámci řízení, jež by proti ní bylo zahájeno před vnitrostátními soudy (rozsudky ze dne 19. prosince 2013, Telefónica v. Komise, C-274/12 P, EU:C:2013:852, bod 27, a ze dne 13. března 2018, European Union Copper Task Force v. Komise C-384/16 P, EU:C:2018:176, bod 35 a citovaná judikatura).

59 Naproti tomu vyžaduje-li nařizovací akt přijetí prováděcích opatření, je soudní přezkum dodržení unijního právního řádu zajištěn nezávisle na otázce, zda uvedená opatření byla přijata Unií či členskými státy. Fyzické či právnické osoby, které z důvodu podmínek přípustnosti stanovených v čl. 263 čtvrtém pododstavci SFEU nemohou unijní nařizovací akt napadnout přímo u unijního soudu, jsou před použitím takovéhoto aktu vůči nim chráněny tím, že mají možnost napadnout prováděcí opatření, jež tento akt vyžaduje (rozsudky ze dne 19. prosince 2013, Telefónica v. Komise, C-274/12 P, EU:C:2013:852, bod 28, jakož i ze dne 13. března 2018, European Union Copper Task Force v. Komise, C-384/16 P, EU:C:2018:176, bod 36 a citovaná judikatura).

60 Přísluší-li provádění takového aktu orgánům, institucím či jiným subjektům Unie, mohou fyzické nebo právnické osoby podat k unijním soudům přímou žalobu proti prováděcím aktům za podmínek uvedených v čl. 263 čtvrtém pododstavci SFEU a na podporu této žaloby se na základě článku 277 SFEU dovolávat protiprávnosti dotčeného základního aktu. Pokud toto provádění přísluší členským státům, mohou tyto osoby uplatňovat neplatnost dotčeného základního aktu u vnitrostátních soudů a přimět tyto soudy, aby na základě článku 267 SFEU předložily v tomto ohledu Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce (rozsudky ze dne 19. prosince 2013, Telefónica v. Komise, C-274/12 P, EU:C:2013:852, bod 29, a ze dne 13. března 2018, European Union Copper Task Force v. Komise, C-384/16 P, EU:C:2018:176, bod 37 a citovaná judikatura).

61 Jak již kromě toho Soudní dvůr opakovaně rozhodl, je pro účely posouzení, zda nařizovací akt vyžaduje přijetí prováděcích opatření, nutno vycházet z postavení té osoby, která se na základě čl. 263 čtvrtého pododstavce třetí části věty SFEU dovolává práva podat žalobu. Otázka, zda vůči ostatním osobám vyžaduje dotčený akt přijetí prováděcích opatření, je proto irelevantní. Kromě toho v rámci tohoto posouzení je třeba vycházet výlučně z předmětu žaloby (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 19. prosince 2013, Telefónica v. Komise, C-274/12 P, EU:C:2013:852, body 30 a 31; ze dne 27. února 2014, Stichting Woonpunt a další v. Komise, C-132/12 P, EU:C:2014:100, body 50 a 51, jakož i ze dne 13. března 2018, European Union Copper Task Force v. Komise, C-384/16 P, EU:C:2018:176, body 38 a 39 a citovaná judikatura).

62 V rozsahu, v němž žaloby P. Ferracciho a společnosti Scuola Elementare Maria Montessori směřovaly ke zrušení první části sporného rozhodnutí, je třeba v projednávaném případě mít za to, jak generální advokát uvedl v bodě 69 svého stanoviska, že konkretizace právních účinků rozhodnutí o nenařízení navrácení podpor, o nichž se mělo za to, že jsou protiprávní a neslučitelné s vnitřním trhem, která je předmětem této první části, nevyžadovala žádné prováděcí opatření vůči nim, které by mohlo být předmětem soudního přezkumu u unijního soudu nebo vnitrostátních soudů. Tribunál tedy právem dospěl k závěru, že uvedená část nevyžaduje přijetí prováděcích opatření vůči P. Ferraccimu a společnosti Scuola Elementare Maria Montessori ve smyslu čl. 263 čtvrtého pododstavce třetí části věty SFEU. Komise ostatně neuvádí žádný specifický argument ke zpochybnění tohoto závěru.

63 Pokud jde o druhou a třetí část sporného rozhodnutí, v nichž měla Komise za to, že čl. 149 odst. 4 TUIR a osvobození od daně stanovené režimem IMU nepředstavují státní podpory ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU, je třeba připomenout, že Soudní dvůr zajisté několikrát rozhodl, že ve vztahu k příjemcům režimu podpor vnitrostátní ustanovení zavádějící tento režim a akty provádějící tato ustanovení, jako je daňový výměr, představují prováděcí opatření, která vyžaduje rozhodnutí prohlašující uvedený režim za neslučitelný s vnitřním trhem nebo prohlašující tentýž režim za slučitelný s tímto trhem s výhradou dodržení závazků přijatých dotčeným členským státem (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 19. prosince 2013, Telefónica v. Komise, C-274/12 P, EU:C:2013:852, body 35 a 36; ze dne 27. února 2014, Stichting Woonpunt a další v. Komise, C-132/12 P, EU:C:2014:100, body 52 a 53; ze dne 27. února 2014, Stichting Woonlinie a další v. Komise, C-133/12 P, EU:C:2014:105, body 39 a 40).

64 Tuto judikaturu lze vysvětlit tím, že příjemce režimu podpor může v rozsahu, v němž splňuje podmínky stanovené ve vnitrostátním právu k tomu, aby se na něj tento režim vztahoval, požádat vnitrostátní orgány, aby mu poskytly takovou podporu, která by byla poskytnuta v případě existence bezpodmínečného rozhodnutí prohlašujícího, že uvedený režim je slučitelný s vnitřním trhem a zpochybnit akt odmítající vyhovět této žádosti před vnitrostátními soudy, když uplatní neplatnost rozhodnutí Komise, kterým se prohlašuje, že je dotčený režim neslučitelný s vnitřním trhem nebo je slučitelný s tímto trhem s výhradou dodržení závazků přijatých dotčeným členským státem, a dosáhnout toho, aby se tyto soudy obrátily na Soudní dvůr formou předběžných otázek ohledně platnosti tohoto rozhodnutí (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 19. prosince 2013, Telefónica v. Komise, C-274/12 P, EU:C:2013:852, body 36 a 59, jakož i usnesení ze dne 15. ledna 2015, Banco Bilbao Vizcaya Argentaria a Telefónica v. Komise, C-587/13 P a C-588/13 P, nezveřejněné, EU:C:2015:18, body 49 a 65).

65 Uvedenou judikaturu však nelze vztáhnout na situaci takových konkurentů beneficientů vnitrostátního opatření, které bylo považováno za nepředstavující státní podporu ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU, jako je P. Ferracci a společnost Scuola Elementare Maria Montessori. Situace takového konkurenta se totiž liší od situace příjemců podpor uvedených v téže judikatuře v rozsahu, v němž tento konkurent nesplňuje podmínky stanovené v dotčeném vnitrostátním opatření k tomu, aby se na něj toto opatření vztahovalo.

66 Jak uvedl generální advokát v bodě 71 svého stanoviska, za těchto podmínek by bylo vykonstruované, že by tento konkurent musel u vnitrostátních orgánů požádat o poskytnutí podpory, zpochybnit akt odmítající vyhovět této žádosti u vnitrostátního soudu a dosáhnout toho, aby se tento soud obrátil na Soudní dvůr ohledně platnosti rozhodnutí Komise týkajícího se uvedeného opatření.

67 Tribunál tedy právem rozhodl, že první část sporného rozhodnutí ani jeho druhá a třetí část nevyžadují přijetí prováděcích opatření vůči společnosti Scuola Elementare Maria Montessori a P. Ferraccimu.

68 Třetí část jediného důvodu kasačních opravných prostředků Komise je tudíž třeba zamítnout, a tyto kasační opravné prostředky je tedy třeba zamítnout v plném rozsahu.

Ke kasačnímu opravnému prostředku společnosti Scuola Elementare Maria Montessori ve věci C-622/16 P

K prvnímu důvodu kasačního opravného prostředku

Argumentace účastníků řízení

69 První důvod kasačního opravného prostředku společnosti Scuola Elementare Maria Montessori, kterým tato společnost Tribunálu vytýká, že rozhodl, že první část sporného rozhodnutí je platná, se dělí na čtyři části. V první části společnost Scuola Elementare Maria Montessori tvrdí, že Tribunál porušil článek 108 SFEU, čl. 14 odst. 1 nařízení č. 659/1999 a čl. 4 odst. 3 SEU, když uznal, že Komise má právo konstatovat absolutní nemožnost navrácení protiprávních podpor od fáze formálního vyšetřovacího řízení, a nikoli pouze na úrovni provedení příkazu k navrácení. Absolutní nemožnost navrácení protiprávních podpor nepředstavuje obecnou právní zásadu ve smyslu čl. 14 odst. 1 druhé věty nařízení č. 659/1999.

70 Ve druhé a třetí části společnost Scuola Elementare Maria Montessori tvrdí, že Tribunál nesprávně vyložil pojem „absolutní nemožnost“, když rozhodl, že první část sporného rozhodnutí je platná v rozsahu, v němž Komise absolutní nemožnost navrátit dotčené protiprávní podpory vyvodila pouze z okolnosti, že bylo nemožné získat informace nezbytné pro navrácení těchto podpor prostřednictvím italských katastrálních a daňových databází. Taková okolnost podle ní představuje obtíž čistě vnitrostátní povahy, která v souladu s judikaturou Soudního dvora neumožňuje dospět k závěru ohledně absolutní nemožnosti navrácení uvedených podpor.

71 Kromě toho Tribunál nesprávně uplatnil rozdělení důkazního břemene, když odmítl argumenty společnosti Scuola Elementare Maria Montessori týkající se existence alternativních opatření, která by umožnila vymáhat navrácení dotčených podpor. Podle společnosti Scuola Elementare Maria Montessori jí nepřísluše lo prokazovat možnost navrácení těchto podpor, ale příslušelo Italské republice, aby loajálně spolupracovala s Komisí tím, že uvede alternativní opatření umožňující navrácení těchto podpor, byť jen částečně.

72 Ve čtvrté části společnost Scuola Elementare Maria Montessori Tribunálu vytýká, že zkreslil důkazy, když rozhodl, že je nemožné získat informace nezbytné pro navrácení dotčených podpor prostřednictvím italských katastrálních a daňových databází.

73 Komise, podporovaná Italskou republikou, namítá, pokud jde o první část, že nevydání příkazu k navrácení podpory ve sporném rozhodnutí je v souladu s čl. 14 odst. 1 nařízení č. 659/1999, který Komisi zakazuje nařídit navrácení protiprávní podpory, je-li toto navrácení v rozporu s obecnými zásadami unijního práva. Na základě obecné právní zásady, podle níž „nikdo není povinen k nemožnému“, Komise nemůže uložit povinnost, jejíž splnění je objektivně a absolutně nemožné.

74 Pokud jde o druhou a třetí část, Komise uvádí, že absolutní nemožnost navrátit protiprávní podpory může vyplývat rovněž z dotčené vnitrostátní právní úpravy. Argumentace týkající se existence alternativních opatření, která by umožnila navrátit dotčené podpory, zpochybňuje skutková posouzení, která nemohou být předmětem kasačního opravného prostředku. Důkazní břemeno k prokázání existence takových opatření podle Komise přísluší podle obecných zásad společnosti Scuola Elementare Maria Montessori, která tuto existenci uplatnila.

75 Pokud jde o čtvrtou část, argument vycházející ze zkreslení důkazů je nepřípustný, a v každém případě neopodstatněný.

Závěry Soudního dvora

76 Pokud jde o první část prvního důvodu kasačního opravného prostředku, je třeba připomenout, že podle čl. 14 odst. 1 první věty nařízení č. 659/1999, je-li v případech protiprávní podpory přijato záporné rozhodnutí, Komise rozhodne, že dotyčný členský stát učiní všechna nezbytná opatření, aby příjemce podporu navrátil.

77 V tomto ohledu podle ustálené judikatury platí, že přijetí příkazu k navrácení protiprávně poskytnutých podpor je logickým a normálním důsledkem konstatování její protiprávnosti. Hlavní cíl takového příkazu totiž spočívá v odstranění narušení hospodářské soutěže způsobeného soutěžní výhodou získanou prostřednictvím protiprávní podpory (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 15. prosince 2005, Unicredito Italiano, C-148/04, EU:C:2005:774, bod 113 a citovaná judikatura; ze dne 1. října 2015, Electrabel a Dunamenti Erőmű v. Komise, C-357/14 P, EU:C:2015:642, bod 111 a citovaná judikatura, jakož i ze dne 21. prosince 2016, Komise v. Aer Lingus a Ryanair Designated Activity, C-164/15 P a C-165/15 P, EU:C:2016:990, bod 116).

78 V souladu s čl. 14 odst. 1 druhou větou nařízení č. 659/1999 však Komise nebude vyžadovat navrácení podpory, pokud by to bylo v rozporu s obecnými zásadami unijního práva.

79 Jak uvedl generální advokát v bodech 107 a 110 svého stanoviska, zásada, podle níž „nikdo není povinen k nemožnému“, je součástí obecných zásad unijního práva (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 3. března 2016, Daimler, C-179/15, EU:C:2016:134, bod 42).

80 Ačkoli z ustálené judikatury Soudního dvora vyplývá, že jediným důvodem, kterého by se členský stát mohl dovolávat na obranu proti žalobě pro nesplnění povinnosti podané Komisí na základě čl. 108 odst. 2 SFEU, je důvod vycházející z absolutní nemožnosti řádného splnění povinností vyplývajících z rozhodnutí tohoto orgánu nařizujícího navrácení dotčené podpory (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 15. ledna 1986, Komise v. Belgie, 52/84, EU:C:1986:3, bod 14; ze dne 1. června 2006, Komise v. Itálie, C-207/05, nezveřejněný, EU:C:2006:366, bod 45, jakož i ze dne 9. listopadu 2017, Komise v. Řecko, C-481/16, nezveřejněný, EU:C:2017:845, bod 28 a citovaná judikatura), tato judikatura se týká pouze důvodů, kterých by se uvedený členský stát mohl dovolávat na obranu proti příkazu k navrácení přijatému Komisí, a nikoli otázky, zda absolutní nemožnost navrátit dotčené podpory může či nemůže být konstatována již ve fázi formálního vyšetřovacího řízení.

81 Kromě toho argumentaci společnosti Scuola Elementare Maria Montessori, podle níž absolutní nemožnost navrátit protiprávní podpory může být konstatována až po přijetí příkazu k navrácení, odporuje zvláště samotné znění čl. 14 odst. 1 druhé věty nařízení č. 659/1999, z něhož vyplývá, že Komise nepřijme příkaz k navrácení, pokud by to bylo v rozporu s obecnými zásadami unijního práva.

82 V tomto ohledu již Soudní dvůr rozhodl, že Komise nemůže přijmout příkaz k navrácení, jehož splnění je od jeho přijetí objektivně a absolutně nemožné, protože jinak by byl neplatný (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 17. června 1999, Belgie v. Komise, C-75/97, EU:C:1999:311, bod 86).

83 V rozsahu, v němž společnost Scuola Elementare Maria Montessori zakládá první část prvního důvodu svého kasačního opravného prostředku rovněž na zásadě loajální spolupráce, je třeba připomenout, že podle čl. 4 odst. 3 SEU se tato zásada použije po celou dobu řízení týkajícího se přezkumu opatření na základě ustanovení unijního práva v oblasti státních podpor (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 15. listopadu 2011, Komise a Španělsko v. Government of Gibraltar a Spojené království, C-106/09 P a C-107/09 P, EU:C:2011:732, bod 147 a citovaná judikatura, jakož i ze dne 21. prosince 2016, Club Hotel Loutraki a další v. Komise, C-131/15 P, EU:C:2016:989, bod 34).

84 V případě, kdy jako v projednávané věci dotčený členský uvádí od fáze formálního vyšetřovacího řízení absolutní nemožnost vymoci navrácení, tak zásada loajální spolupráce tomuto členskému státu ukládá již od této fáze povinnost, aby Komisi předložil k posouzení důvody, na nichž stojí toto tvrzení, a Komisi, aby tyto důvody důkladně přezkoumala. Na rozdíl od toho, co tvrdí společnost Scuola Elementare Maria Montessori, tudíž tato zásada neukládá Komisi, aby ke každému rozhodnutí, v němž je prohlášeno, že podpory jsou protiprávní a neslučitelné se společným trhem, vydala příkaz k navrácení, ale ukládá Komisi povinnost, aby zohlednila argumenty, které jí předložil dotčený členský stát v souvislosti s existencí absolutní nemožnosti vymoci navrácení.

85 Z toho vyplývá, že první část prvního důvodu kasačního opravného prostředku musí být zamítnuta.

86 Pokud jde o čtvrtou část tohoto důvodu kasačního opravného prostředku, je třeba připomenout, že žalobce musí podle článku 256 SFEU, čl. 58 prvního pododstavce statutu Soudního dvora Evropské unie a čl. 168 odst. 1 písm. d) jednacího řádu Soudního dvora přesně uvést skutečnosti, které Tribunál zkreslil, a prokázat pochybení v analýze, která podle něj vedla Tribunál k tomuto zkreslení. Kromě toho podle ustálené judikatury Soudního dvora zkreslení musí zjevně vyplývat z písemností ve spise, aniž je nutné provést nové posouzení skutkového stavu a důkazů (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 9. června 2011, Comitato „Venezia vuole vivere“ a další v. Komise, C-71/09 P, C-73/09 P a C-76/09 P, EU:C:2011:368, body 152 a 153, jakož i ze dne 8. března 2016, Řecko v. Komise, C-431/14 P, EU:C:2016:145, bod 32 a citovaná judikatura).

87 V projednávané věci společnost Scuola Elementare Maria Montessori odkazuje v rámci této čtvrté části pouze na odpověď Komise ze dne 17. září 2015 na otázku položenou Tribunálem v rámci organizačního procesního opatření uvedeného v bodě 100 rozsudku ze dne 15. září 2016, Scuola Elementare Maria Montessori v. Komise (T-220/13, nezveřejněný, EU:T:2016:484), ve které Komise uvedla ustanovení italských právních předpisů týkajících se daňových databází.

88 Je přitom třeba uvést, že společnost Scuola Elementare Maria Montessori nijak nezpochybňuje prezentaci věcného obsahu tohoto důkazu, jak je uvedena v bodech 101 a 102 tohoto rozsudku, ale omezuje se na zpochybnění posouzení provedeného Tribunálem na základě tohoto důkazu. Dále pak společnost Scuola Elementare Maria Montessori neprokazuje, v čem se posouzení Tribunálu, podle něhož italské daňové databáze neumožňují zjistit se zpětnou účinností typ činností vykonávaných subjekty, na něž se vztahuje osvobození od ICI týkající se jejich nemovitostí, ani vypočítat výši osvobození od daně získaných protiprávním způsobem, jeví jako zjevně nesprávné.

89 Čtvrtá část prvního důvodu kasačního opravného prostředku tudíž nemůže obstát.

90 Pokud jde o druhou a třetí část tohoto důvodu, které je třeba přezkoumat společně, je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury Soudního dvora týkající se žalob pro nesplnění povinnosti podaných pro porušení rozhodnutí nařizujícího navrácení protiprávních podpor platí, že členský stát, který se potýká s nepředvídanými nebo nepředvídatelnými obtížemi nebo si uvědomí důsledky nepředvídané Komisí, musí sdělit tyto problémy Komisi, aby je posoudila, a navrhnout vhodné změny dotčeného rozhodnutí. V takovém případě členský stát a Komise musí podle zásady loajální spolupráce spolupracovat v dobré víře za účelem překonání obtíží a zároveň v plném rozsahu dodržovat ustanovení Smlouvy o FEU, a zejména ta, která se týkají podpor (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 2. července 2002, Komise v. Španělsko, C-499/99, EU:C:2002:408, bod 24, jakož i ze dne 22. prosince 2010, Komise v. Itálie, C-304/09, EU:C:2010:812, bod 37 a citovaná judikatura).

91 Podmínka týkající se existence absolutní nemožnosti provedení však splněna není, pokud se žalovaný členský stát omezí na to, že Komisi seznámí s interními obtížemi právní, politické či praktické povahy, které jsou způsobené jednáním nebo opomenutím vnitrostátních orgánů, které vykazuje provádění dotčeného rozhodnutí, aniž provedl skutečné kroky u dotčených podniků za účelem zajištění navrácení podpory a navrhl Komisi alternativní opatření pro provedení tohoto rozhodnutí, která by umožnila tyto obtíže překonat (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 13. listopadu 2008, Komise v. Francie, C-214/07, EU:C:2008:619, bod 50, a ze dne 12. února 2015, Komise v. Francie, C-37/14, nezveřejněný, EU:C:2015:90, bod 66 a citovaná judikatura).

92 Tato judikatura je použitelná *mutatis mutandis* na posouzení existence absolutní nemožnosti navrátit protiprávní podpory, k němuž dochází v rámci formálního vyšetřovacího řízení. Členský stát, který se v této fázi řízení potýká s obtížemi v souvislosti se zajištěním navrácení dotčených podpor, tedy musí sdělit tyto obtíže Komisi, aby je posoudila, a loajálně spolupracovat s tímto orgánem za účelem překonání těchto obtíží zejména tím, že jí navrhne alternativní opatření umožňující vymoci navrácení těchto podpor, byť jen částečné. Za všech okolností je Komise povinna důkladně přezkoumat uplatněné obtíže a navržená alternativní opatření k navrácení podpor. Pouze v případě, kdy Komise po provedení takového důkladného přezkumu konstatuje, že neexistují alternativní opatření umožňující navrácení dotčených protiprávních podpor, byť jen částečné, lze mít za to, že toto navrácení je objektivně a absolutně nemožné.

93 V projednávaném případě z bodů 76 a 85 rozsudku Tribunálu ze dne 15. září 2016, Scuola Elementare Maria Montessori v. Komise (T-220/13, nezveřejněný, EU:T:2016:484), vyplývá, že se Komise v první části sporného rozhodnutí spokojila s tím, že absolutní nemožnost vymoci navrácení dotčených protiprávních podpor vyvodila pouze ze skutečnosti, že je nemožné získat informace nezbytné pro navrácení těchto podpor prostřednictvím italských katastrálních a daňových databází, přičemž nepřezkoumala případnou existenci alternativních opatření umožňujících navrácení těchto podpor, byť jen částečné.

94 Tribunál se přitom dopustil nesprávného právního posouzení, když v tomto ohledu toto rozhodnutí potvrdil.

95 Je totiž třeba mít za to, jak uvedl generální advokát v bodech 116 a 117 svého stanoviska, že okolnost, že informace nezbytné pro navrácení dotčených protiprávních podpor nemohou být získány prostřednictvím italských katastrálních a daňových databází, spadá mezi interní obtíže způsobené jednáním nebo opomenutím vnitrostátních orgánů. Podle ustálené judikatury Soudního dvora citované v bodě 91 tohoto rozsudku platí, že takové obtíže vnitrostátní povahy nestačí k závěru ohledně absolutní nemožnosti navrácení.

96 Jak vyplývá z bodů 90 až 92 tohoto rozsudku, lze mít za to, že navrácení protiprávních podpor je objektivně a absolutně nemožné, pouze v případě, kdy Komise po provedení důkladného přezkumu konstatuje, že obě kumulativní podmínky jsou splněny, a sice jednak skutečná povaha obtíží uplatněných dotčeným členským státem a jednak neexistence alternativních opatření pro navrácení.

Jak přitom bylo uvedeno v bodě 93 tohoto rozsudku, Tribunál potvrdil první část sporného rozhodnutí i přes skutečnost, že Komise v tomto rozhodnutí neprovedla důkladný přezkum směřující k posouzení, že druhá z těchto podmínek byla splněna.

97 Nesprávné právní posouzení, jímž je tak stižen rozsudek Tribunálu ze dne 15. září 2016, Scuola Elementare Maria Montessori v. Komise (T-220/13, nezveřejněný, EU:T:2016:484), se překrývá s nesprávným právním posouzením, jehož se Tribunál rovněž dopustil, když v bodech 86 a 104 až 110 tohoto rozsudku odmítl argument uplatněný společností Scuola Elementare Maria Montessori, podle něhož měla Komise zkoumat existenci alternativních opatření umožňujících vymožení dotčených podpor, byť jen částečné, z důvodu, že se společnosti Scuola Elementare Maria Montessori tuto existenci nepodařilo prokázat.

98 Vzhledem k tomu, že čl. 14 odst. 1 nařízení č. 659/1999 Komisi obecně ukládá povinnost, aby přijala opatření spočívající ve vydání příkazu týkajícího se navrácení protiprávní podpory, a umožňuje jí, aby od toho upustila jen výjimečně, totiž příslušelo Komisi, aby ve sporném rozhodnutí stanovila, že jsou splněny podmínky, které ji opravňují k tomu, aby takové opatření spočívající ve vydání příkazu nevydala, a nikoli společnosti Scuola Elementare Maria Montessori, aby prokázala před Tribunálem existenci alternativních opatření, která umožní navrácení dotčených podpor, byť jen částečné. Za těchto podmínek se Tribunál nemohl spokojit s konstatováním, že se společnosti Scuola Elementare Maria Montessori v řízení před Tribunálem nepodařilo prokázat existenci takových alternativních opatření.

99 V důsledku toho je třeba druhé a třetí části prvního důvodu kasačního opravného prostředku vyhovět a tento důvod kasačního opravného prostředku ve zbývající části zamítnout.

Ke druhému důvodu kasačního opravného prostředku

Argumentace účastníků řízení

100 Společnost Scuola Elementare Maria Montessori tvrdí, že se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení, když rozhodl, že osvobození od IMU, které je předmětem třetí části sporného rozhodnutí, nepředstavuje státní podporu ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU z důvodu, že toto osvobození od daně není použitelné na hospodářské činnosti. Společnost Scuola Elementare Maria Montessori v tomto ohledu tvrdí, že Tribunál nesprávně vyložil judikaturu Soudního dvora, když odmítl její argument vycházející z úplatného charakteru činností, na které se vztahuje uvedené osvobození od daně, z důvodu, že se toto osvobození od daně uplatňuje pouze na vzdělávací činnosti poskytované bezplatně nebo za symbolický poplatek. Italské právní předpisy, které jako „symbolický“ definují poplatek, který pokrývá část skutečných nákladů služby, podle ní umožňují, aby dotčené osvobození od daně bylo přiznáno subjektům, které své vzdělávací služby financují z podstatné části protiplněním, které získají od studentů nebo jejich rodičů.

101 Kromě toho společnost Scuola Elementare Maria Montessori Tribunálu vytýká, že rozhodl, že nepoužitelnost osvobození od IMU na hospodářské činnosti je zajištěna rovněž tím, že se toto osvobození od daně vztahuje pouze na činnosti, které ze své povahy nekonkurují činnostem jiných subjektů, které sledují cíl dosahování zisku. Tato skutečnost totiž podle ní postrádá relevanci, pokud jde o vzdělávací činnosti, neboť tyto činnosti ze své povahy konkurují činnostem vykonávaným jinými subjekty na trhu.

102 Komise a Italská republika tuto argumentaci zpochybňují.

Závěry Soudního dvora

103 Podle ustálené judikatury Soudního dvora platí, že unijní právo v oblasti hospodářské soutěže, a zejména zákaz stanovený v čl. 107 odst. 1 SFEU, se týkají činností podniků. V tomto kontextu zahrnuje pojem „podnik“ jakýkoli subjekt vykonávající hospodářskou činnost nezávisle na právním postavení tohoto subjektu a způsobu jeho financování (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 10. ledna 2006, Cassa di Risparmio di Firenze a další, C-222/04, EU:C:2006:8, bod 107, a ze dne 27. června 2017, Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania, C-74/16, EU:C:2017:496, body 39 a 41, jakož i citovaná judikatura).

104 Hospodářskou činností je zejména jakákoli činnost spočívající v nabízení služeb na daném trhu, což jsou plnění poskytovaná zpravidla za úplatu. V tomto ohledu základní charakteristika úplaty spočívá ve skutečnosti, že úplata představuje hospodářské protiplnění za dotčené plnění (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 11. září 2007, Schwarz a Gootjes-Schwarz, C-76/05, EU:C:2007:492, body 37 a 38, jakož i ze dne 27. června 2017, Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania, C-74/16, EU:C:2017:496, body 45 a 47).

105 Pokud jde o vzdělávací činnosti, Soudní dvůr již rozhodl, že kurzy pořádané vzdělávacími institucemi financovanými z podstatné části ze soukromých prostředků, které nepocházejí od samotného poskytovatele služeb, představují služby, jelikož tyto instituce sledují cíl, který spočívá v nabízení služeb za úplatu (rozsudek ze dne 27. června 2017, Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania, C-74/16, EU:C:2017:496, bod 48 a citovaná judikatura).

106 V projednávaném případě Tribunál konstatoval v bodech 136 a 140 rozsudku ze dne 15. září 2016, Scuola Elementare Maria Montessori v. Komise (T-220/13, nezveřejněný, EU:T:2016:484), že osvobození od IMU se vztahuje pouze na vzdělávací činnosti poskytované bezplatně, nebo za symbolický poplatek pokrývající pouze část skutečných nákladů služby, přičemž tato část nesmí být souměřitelná s těmito náklady.

107 V tomto ohledu je třeba připomenout, že pokud jde o výklad vnitrostátního práva Tribunálem, Soudní dvůr je v rámci kasačního opravného prostředku příslušný pouze ověřit, zda nedošlo ke zkreslení tohoto práva, které musí být zjevné z písemností ve spisu (rozsudek ze dne 21. prosince 2016, Komise v. Hansestadt Lübeck, C-524/14 P, EU:C:2016:971, bod 20 a citovaná judikatura).

108 Vzhledem k tomu, že společnost Scuola Elementare Maria Montessori neuplatňuje žádné zkreslení, je přitom třeba bez dalšího odmítnout jako nepřípustný její argument, podle kterého italské právní předpisy umožňují poskytnout osvobození od IMU na vzdělávací činnosti, které jsou financovány z podstatné části studenty nebo jejich rodiči.

109 Pokud jde o argument společnosti Scuola Elementare Maria Montessori vycházející z toho, že Tribunál nesprávně vyložil judikaturu Soudního dvora citovanou v bodech 103 až 105 tohoto rozsudku, je třeba mít za to, jak uvedl generální advokát v bodech 142 až 144 svého stanoviska, že vzhledem k tomu, že Tribunál v rámci svého výkladu dotčeného vnitrostátního práva konstatoval, že osvobození od IMU se vztahuje pouze na vzdělávací činnosti poskytované bezplatně nebo za symbolický poplatek, který není souměřitelný s náklady na uvedené služby, mohl zamítnout skutečnost vytýkanou společností Scuola Elementare Maria Montessori vycházející z toho, že se toto osvobození od daně vztahuje na vzdělávací činnosti poskytnuté za úplatu, přičemž se nedopustil nesprávného právního posouzení.

110 V rozsahu, v němž společnost Scuola Elementare Maria Montessori kritizuje Tribunál dále za to, že rozhodl, že nepoužitelnost osvobození od IMU na hospodářské činnosti je zajištěna rovněž skutečností, že se toto osvobození od daně vztahuje pouze na činnosti, které ze své povahy nekonkurují činnostem jiných subjektů, které sledují cíl dosahování zisku, je třeba její argumentaci odmítnout jako irelevantní, neboť se týká doplňujícího důvodu.

111 Z toho vyplývá, že druhý důvod kasačního opravného prostředku musí být zamítnut.

112 Vzhledem k tomu, že druhé a třetí části prvního důvodu kasačního opravného prostředku bylo vyhověno, je však třeba rozsudek ze dne 15. září 2016, Scuola Elementare Maria Montessori v. Komise (T-220/13, nezveřejněný, EU:T:2016:484), zrušit v rozsahu, v němž Tribunál rozhodl, že první část sporného rozhodnutí je platná, a ve zbývající části uvedený kasační opravný prostředek zamítnout.

K žalobě podané k Tribunálu ve věci T-220/13

113 Podle čl. 61 prvního pododstavce druhé věty statutu Soudního dvora Evropské unie může Soudní dvůr, je-li kasační opravný prostředek opodstatněný, v případě, že zruší rozhodnutí Tribunálu, vydat sám konečné rozhodnutí ve věci, pokud to soudní řízení dovoluje.

114 O takový případ se jedná v projednávané věci.

115 V tomto ohledu postačí uvést, jak společnost Scuola Elementare Maria Montessori v podstatě uvádí v rámci prvního žalobního důvodu, že první část sporného rozhodnutí je z důvodů uvedených v bodech 90 až 99 tohoto rozsudku stižena nesprávným právním posouzením v rozsahu, v němž Komise konstatovala absolutní nemožnost navrácení protiprávních podpor poskytnutých na základě ICI, aniž důkladně přezkoumala všechny podmínky vyžadované judikaturou Soudního dvora k tomu, aby mohla takové konstatování učinit.

116 Prvnímu žalobnímu důvodu společnosti Scuola Elementare Maria Montessori je tudíž třeba vyhovět a v tomto rozsahu sporné rozhodnutí zrušit.

K nákladům řízení

117 Podle čl. 184 odst. 2 jednacího řádu, není-li kasační opravný prostředek opodstatněný nebo je-li tento opravný prostředek opodstatněný a Soudní dvůr vydá sám konečné rozhodnutí ve věci, rozhodne o nákladech řízení. Podle čl. 138 odst. 1 tohoto jednacího řádu, jenž se na řízení o kasačním opravném prostředku použije na základě čl. 184 odst. 1 uvedeného jednacího řádu, se účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval.

118 Článek 138 odst. 3 téhož jednacího řádu, jenž se na řízení o kasačním opravném prostředku použije na základě čl. 184 odst. 1 tohoto řádu, kromě toho stanoví, že pokud měli účastníci řízení ve věci částečně úspěch i neúspěch, ponese každý z nich vlastní náklady řízení. Jeví-li se to však vzhledem k okolnostem v projednávané věci jako odůvodněné, může Soudní dvůr rozhodnout, že účastník řízení ponese vlastní náklady řízení a nahradí část nákladů řízení vynaložených druhým účastníkem řízení.

119 Konečně podle čl. 140 odst. 1 jednacího řádu, jenž se na řízení o kasačním opravném prostředku použije na základě čl. 184 odst. 1 uvedeného jednacího řádu, členské státy a orgány, které vstoupily do řízení jako vedlejší účastníci, nesou vlastní náklady řízení.

120 Pokud jde v projednávaném případě o kasační opravný prostředek ve věci C-622/16 P, je důvodné vzhledem k okolnostem projednávané věci rozhodnout, že společnost Scuola Elementare Maria Montessori ponese polovinu vlastních nákladů řízení, Komisi ponese vlastní náklady řízení a nahradí polovinu nákladů řízení společnosti Scuola Elementare Maria Montessori. Pokud jde o žalobu podanou k Tribunálu ve věci T-220/13, s ohledem na skutečnost, že s konečnou platností bylo vyhověno pouze prvnímu z žalobních důvodů uplatněných společností Scuola Elementare Maria Montessori, tato

společnost nahradí dvě třetiny nákladů řízení Komise a ponese dvě třetiny vlastních nákladů řízení a Komise nahradí jednu třetinu nákladů řízení společnosti Scuola Elementare Maria Montessori a ponese jednu třetinu vlastních nákladů řízení.

121 Pokud jde o kasační opravný prostředek ve věci C-623/16 P, vzhledem k tomu, že společnost Scuola Elementare Maria Montessori požadovala, aby Komisi byla uložena náhrada nákladů řízení a Komise neměla ve věci úspěch, je důvodné posledně uvedené uložit náhradu nákladů řízení.

122 Pokud jde o kasační opravný prostředek ve věci C-624/16 P, vzhledem k tomu, že P. Ferracci nepožadoval, aby Komisi byla uložena náhrada nákladů řízení a Komise neměla ve věci úspěch, je důvodné rozhodnout, že ponese vlastní náklady řízení.

123 Italská republika ponese vlastní náklady řízení ve věcech C-622/16 P až C-624/16 P.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

1) Rozsudek Tribunálu Evropské unie ze dne 15. září 2016, Scuola Elementare Maria Montessori v. Komise (T-220/13, nezveřejněný, EU:T:2016:484), se zrušuje v rozsahu, v němž zamítl žalobu podanou společností Scuola Elementare Maria Montessori Srl, směřující ke zrušení rozhodnutí Komise 2013/284/EU ze dne 19. prosince 2012 o státní podpoře SA.20829 [C 26/2010, ex NN 43/2010 (ex CP 71/2006)] Režim týkající se osvobození od obecní daně z nemovitosti v případech nemovitostí užívaných nekomerčními subjekty ke zvláštním účelům, který Itálie uskutečnila, v rozsahu, v němž Evropská komise nenařídila navrácení protiprávních podpor poskytnutých na základě osvobození od Imposta comunale sugli immobili (obecní daň z nemovitosti).

2) Kasační opravný prostředek ve věci C-622/16 P se ve zbývající části zamítá.

3) Rozhodnutí 2013/284 se zrušuje v rozsahu, v němž Evropská komise nenařídila navrácení protiprávních podpor poskytnutých na základě osvobození od Imposta comunale sugli immobili (obecní daň z nemovitosti).

4) Kasační opravné prostředky ve věcech C-623/16P a C -624/16 P se zamítají.

5) Společnost Scuola Elementare Maria Montessori Srl ponese polovinu vlastních nákladů řízení vynaložených v rámci kasačního opravného prostředku ve věci C-622/16 P a dále nahradí dvě třetiny nákladů řízení Evropské komise a ponese dvě třetiny vlastních nákladů řízení souvisejících se žalobou podanou k Tribunálu Evropské unie ve věci T-220/13.

6) Evropská komise ponese, pokud jde o vlastní náklady řízení, jednu třetinu nákladů řízení souvisejících se žalobou podanou k Tribunálu Evropské unie ve věci T-220/13 a náklady řízení související s kasačními opravnými prostředky ve věcech C-622/16 P až C-624/16 P, a pokud jde o náklady řízení společnosti Scuola Elementare Maria Montessori Srl, nahradí jí jednu třetinu nákladů řízení souvisejících se žalobou podanou k Tribunálu Evropské unie ve věci T-220/13 a polovinu nákladů řízení souvisejících s kasačním opravným prostředkem ve věci C-622/16 P, jakož i náklady řízení vynaložené v rámci věci C-623/16 P.

7) Italská republika ponese vlastní náklady řízení vynaložené ve věcech C-622/16 P až C-624/16 P.

Podpisy.